

**ИЗВЕСТИЯ
НА НАРОДНИЯ МУЗЕЙ
ВАРНА**

36–37 (51–52) 2000–2001

**BULLETIN
DU MUSÉE NATIONAL DE
VARNA**

Варна 2004

МОНЕТИ НА ЛЪВ III ИСАВЪР И КОНСТАНТИН V КОПРОНИМ ОТ РАЙОНА НА ВАРНА

Александър Пейков

Настоящото съобщение има за цел да представи три непубликувани фолиса на византийския император Лъв III Исавър (25 март 717 – 18 юни 741) и сина му Константин V Копроним. Последният е издигнат в ранг на август на 25 март 720 г. и управлявал империята до 14 септември 775 г. Екземплярите произхождат от близката околност на гр. Варна.

Описанието на монетите е както следва:

1. Л.: Надпис липсва. Императорите са представени бюстово, насреща. Помежду си държат кръст с дълга дръжка, като дясната ръка на Лъв III е поставена високо. Лъв III е с корона и лорос, а Константин V – с корона и хламида. Зрънчестият кръг е непълен, поради изместването на печата надолу.

Оп.: Представена е главна буква М. Вляво от нея, вертикално – х х х, а вдясно, вертикално – N N N. Над нея – кръст, а под нея – официна В. Името на монетарницата не е представено.

Диаметър 21 мм. (обр. 1)

Описаният монетен тип съответства на клас 3 според класификацията на византийската нумизматична колекция на Dumbarton Oaks.¹

2. Монетата е препечатана върху ядрото на по-ранен екземпляр.

Л.: Аналогичен с екземпляр № 1. Добре личи, че дясната ръка на Лъв III е над дясната на Константин V. Под образите на императорите е запазено частично opakото на по-ранния фолис. Личи главна буква М с кръст над нея. По-слабо четливи са вертикално разположените означения.

Оп.: Аналогичен с екземпляр № 1. Под буквеното означение на стойността на монетата са оцелели следи от лицето на по-ранния фолис. В горната лява четвърт се забелязва частично запазен бюст на император с корона. До него, по периферията на кръга има следи от две букви. Вероятно това са L и E. Следователно напълно е възможно по-ранният фолис да е принадлежал на същите владетели. Добре личат зрънчестите окръжности от двата фолиса.

Диаметър 24 мм. (обр. 2)

3. Монетата е препечатана върху по-ранен силно изтрит фолис, като аверсите и реверсите при двете отсичания съвпадат.

Л.: Аналогичен с този на фолисите, публикувани тук като № 1 и № 2. От по-ранното изображение има съвсем слаби следи.

Оп.: Аналогично с това на фолиси № 1 и № 2. Различава се по означението на официната – в случая А. Над означението на стойността на монетата се долавят следи от дъгите на две зрънчести окръжности.

Диаметър 24 мм. (обр. 3)

Описаният монетен тип е доста рядък. Показателен в случая е фактът, че в една от най-авторитетните византийски нумизматични колекции – Dumbarton Oaks, се съхраняват едва три такива екземпляра. Според Филип Гриерсън фолисите на Лъв III и Константин V от клас 3 имат несигурна датировка.² Като вероятна година на отсичането им се посочва 732. Следващият клас в цитираната колекция е 4. Той представя същите владетели, но без кръст с дълга дръжка помежду им.³ Фолисите от клас 4 са сечени от 732 до 741 г.⁴ От общо 20 екземпляра от клас 4, пет са препечатани върху бронзови монети от клас 3, като обратният случай – препечатка на фолис от клас 3 върху клас 4 не е констатиран.⁵

Намереният в околностите на Варна екземпляр (публикуван тук под № 2) се явява първият регистриран случай на препечатване на фолис от клас 3 върху фолис от клас 4. Макар и единичен пример, цитираната монета подкрепя хипотезата, че екземплярите от двата класа (3 и 4) за известен период – през 732 г., са отсичани едновременно.

Отсичането на описаните тук фолиси следва да се свърже с дейността на константинополска монетарница. Не е изключено проникването им в българските земи да е резултат на търговски отношения, косвено доказателство за което биха могли да бъдат някои клаузи в договора между България и Византия, сключен през 716 г.

БЕЛЕЖКИ

¹ Ph. Grierson. Catalogue of the Byzantine coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, III: Leo III to Nicephorus III (717–1081), 1. Washington D. C., 1973; D. R. Sear. Byzantine Coins and their Values. London, 1974, No. 1555.

² Ph. Grierson. Op. cit., p. 259.

³ D. R. Sear. Op. cit., no. 1516.

⁴ Ph. Grierson. Op. cit., p. 260.

⁵ Ph. Grierson. Op. cit., p. 261–262.

Обр. 1

Обр. 2

Обр. 3

COINS OF THE BYZANTINE EMPERORS LEO III, THE ISAURIAN, AND
CONSTANTINE V COPRONYMUS FROM THE REGION OF VARNA

Alexander Peikov
(Summary)

This article presents three unpublished Byzantine coins from the SE Bulgaria. Two of them are overstruck. They belong to the class 3 after Ph. Grierson. It seems to determine their place in Leo III's reign, and assign them to 732, when Constantine V Copronymus attained his legal majority.